

feite door Fischböck samengesteld was. Van de zeven leden van de *Siebenerausschuss* kwamen er hier vijf in terecht: Woltersom, Gips, Honig, van Maasdijk en van der Mandele (Jongejan en jhr. Sandberg vielen dus uit) en die vijf werden met vier anderen aangevuld: W. H. de Monchy, de Utrechtse industrieel T. J. Twijnstra, de Noordbrabantse industrieel mr. B. J. M. van Spaendonck (directeur van het rijksbureau voor wol en lompfen) en een Leidse dekenfabrikant, dr. L. P. Krantz. Krantz was NSB'er. Drie NSB'ers dus op negen leden – zij waren in de minderheid. Daar kwam nog bij dat het in Den Haag gevestigde bureau van de commissie drie secretarissen kreeg die als 'anti's' beschouwd werden: mr. P. A. Blaisse, een relatie van van Spaendonck, en mr. dr. E. J. E. N. H. Jaspas en A. Rom Colthoff, respectievelijk secretaris van de Algemene Katholieke Werkgeversvereniging en van het Verbond van Nederlandse Werkgevers. Prompt ontstond deining binnen de NSB. Mussert kreeg van derden te horen dat Gips, van Maasdijk en Krantz in de Organisatie-Commissie weinig meer zouden zijn dan figuranten, maar deze drie betoogden in december '40 jegens de leider der NSB dat hun voortgezet lidmaatschap wel degelijk zin had. De commissie had nl. als uitgangspunt aanvaard dat in de besturen van de op te richten hoofd-, bedrijfs-, vak- en ondervakgroepen ook NSB'ers opgenomen zouden worden indien zij voldoende capabel waren, anders gezegd: NSB'ers werden niet in de ban gedaan zoals elders in de Nederlandse samenleving geschiedde. Het betoog sprak Mussert aan.

De oprichting van zes hoofdgroepen werd nu in voorbereiding genomen: industrie, handel, verkeerswezen, ambacht, bankwezen, verzekeringswezen. Die indeling week op twee ondergeschikte punten van de Duitse af: in Duitsland vormden de energiebedrijven een aparte *Reichsgruppe*, in Nederland vormde het verkeerswezen een aparte hoofdgroep. De Organisatie-Commissie splitste zich in subcommissies om de oprichting van tientallen bedrijfsgroepen en honderden vak- en ondervakgroepen te gaan voorbereiden; het was de bedoeling van de bezetter dat de voorzitters, als 'leiders' aangeduid, het in al die groepen voor het zeggen zouden krijgen, maar Woltersom, die de opinies bij het bedrijfsleven gepeild had, wist aan Fischböck duidelijk te maken dat elke toepassing van het *Führer-Prinzip* grote weerstanden zou wekken; het slot van het lied was dat de hoofdgroepen en de lagere organen elk een 'dagelijks bestuur' kregen, bestaande uit een 'voorzitter' en twee 'plaatsvervangende voorzitters', mèt nog een 'raad van bijstand' die, niet formeel maar wel feitelijk, veel gewicht in de schaal kon werpen. 'Ik heb', verklaarde Woltersom later aan de Enquêtecommissie, 'geen enkel geval meegemaakt van die honderden vakgroepen waarbij een voorzitter eigenmachtig besluiten nam zonder de plaatsvervangende